

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/20/2021
Identifikačné číslo spisu:	7220010522
Dátum vydania rozhodnutia:	22.04.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Hatala
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:7220010522.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Juraja Klimenta a JUDr. Petra Štífta v trestnej veci Q. E. V. M. Q. Í. E. B. o ochrannom psychiatrickom liečení ústavnou formou, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 22. apríla 2021 v Bratislave dovolanie Q. E., podané prostredníctvom jeho obhajcu Mgr. Petra Amricha, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 5. augusta 2020, sp. zn. 4Tos/78/2020, a takto

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku sa vyslovuje, že uznesením Krajského súdu v Košiciach z 5. augusta 2020, sp. zn. 4Tos/78/2020, z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. g) a písm. j) Trestného poriadku

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, § 295 ods. 2 v spojení s § 268 ods. 2 Trestného poriadku a § 73 ods. 1 Trestného zákona

v n e p r o s p e c h

Q. E.

II. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku z r u š u j e s a uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 5. augusta 2020, sp. zn. 4Tos/78/2020 a uznesenie Okresného súdu Košice II z 11. júna 2020, sp. zn. 6Nt/16/2020 v celom rozsahu, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

III. Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku sa Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e , aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“ alebo „prvostupňový súd“) uznesením z 11. júna 2020, sp. zn. 6Nt/16/2020 podľa § 73 ods. 1 Trestného zákona (ďalej len „Tr. zák.“) a § 74 ods. 2 Tr. zák. na základe návrhu prokurátora Okresnej prokuratúry Košice II (podanie z 29. apríla 2020, doručené prvostupňovému súdu 30. apríla 2020, č. I. 1 súdneho spisu) uložil Q. E. ochranné psychiatrické liečenie ústavnou formou.

Proti uzneseniu prvostupňového súdu podal Q. E. sťažnosť priamo na verejnom zasadnutí do zápisnice o verejnom zasadnutí, ktorú následne odôvodnil písomným podaním, spísaným prostredníctvom jeho obhajcu Mgr. Petra Amricha (č. I. 36 - 39 súdneho spisu), doručeným prvostupňovému súdu dňa 16. júna 2020, ako aj podaním doplnujúcim odôvodnenie predmetnej sťažnosti (č. I. 40 - 43 súdneho spisu), doručeným prvostupňovému súdu dňa 22. júna 2020.

Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) o sťažnosti Q. E. rozhodol na neverejnom zasadnutí uznesením z 5. augusta 2020, sp. zn. 4Tos/78/2020 takým spôsobom, že podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (ďalej len „Tr. por.“) sťažnosť zamietol.

Dňa 19. februára 2021 bolo Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) predložené dovolanie Q. E. proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 5. augusta 2020, sp. zn. 4Tos/78/2020, spísané prostredníctvom jeho obhajcu Mgr. Petra Amricha (doručené prvostupňovému súdu 23. decembra 2020, č. I. 64 - 66 súdneho spisu), doplnené podaním z 1. februára 2021 (č. I. 70 súdneho spisu). Najvyšší súd prípisom z 24. februára 2021, sp. zn. 5 Tdo 11/2021 vrátil spisový materiál prvostupňovému súdu ako predčasne predložený z dôvodu potreby doručenia vyjadrenia Okresnej prokuratúry Košice II zo 16. februára 2021 Q. E. a jeho obhajcovi.

Dňa 22. marca 2021 bolo Najvyššiemu súdu opätovne predložené vyššie špecifikované dovolanie Q. E. proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 5. augusta 2020, sp. zn. 4Tos/78/2020. Ako dovolacie dôvody pritom označil dôvody uvedené pod písm. c) § 371 ods. 1 Tr. por. (t. j., že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu), písm. g) § 371 ods. 1 Tr. por. (t. j., že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom) a písm. j) § 371 ods. 1 Tr. por. (t. j., že bolo uložené ochranné opatrenie, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky). Zároveň uviedol, že uznesenie krajského súdu napadá tiež z dôvodu podľa § 374 ods. 3 Tr. por., t. j. z dôvodu konania na súde prvého stupňa, lebo vytýkané pochybenia neboli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku.

Zásadné porušenie práva na obhajobu videl dovolateľ v tom, že prvostupňový súd v rozpore s § 295 ods. 2 Tr. por. v spojení s § 268 ods. 2 Tr. por. nevykonal výsluch znalkyne MUDr. Fabišíkovej, a to napriek skutočnosti, že dovolateľ vykonanie tohto dôkazu opakovane navrhoval. Dovolateľ zároveň poukázal na skutočnosť, že predmetné pochybenie prvostupňového súdu nebolo napravené ani v konaní o riadnom opravnom prostriedku pred krajským súdom, čím došlo k naplneniu dôvodu dovolania podľa § 374 ods. 3 Tr. por.

Dovolateľ ďalej namietal, že prvostupňový súd na verejnom zasadnutí konanom dňa 11. júna 2020 v rozpore s § 295 ods. 3 Tr. por. neudelil stranám slovo na konečné návrhy a bez ďalšieho vyhlásil uznesenie, čím podľa názoru dovolateľa došlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu.

V rámci ďalej argumentácie uviedol, že jeho obhajcovi nebol v rozpore s § 292 ods. 4 Tr. por. oznámený deň verejného zasadnutia tak, aby mu ostala od doručenia upovedomenia o termíne jeho konania lehota na prípravu aspoň päť pracovných dní, pričom zo zvukového záznamu o verejnom zasadnutí je zrejmé, že obhajca na verejnom zasadnutí nevyjadril súhlas so skrátením predmetnej lehoty a konaním verejného zasadnutia bez jej dodržania.

Vô vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. dovolateľ uviedol, že znalecký posudok vypracovaný MUDr. Fabišikovou nebol vykonaný podľa § 269 Tr. por., poukazujúc na skutočnosť, že na verejnom zasadnutí konanom dňa 11. júna 2020 bolo sudcom okresného súdu iba

formálne konštatované, že bol oboznámený obsah spisu, návrh prokurátora, znalecký posudok z č. I. 92 - 120 vyšetrovacieho spisu, pričom znalecký posudok nebol na verejnom zasadnutí prečítaný, čo dokazuje zvukový záznam.

Dovolateľ zároveň namietal, že krajský súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia nevysporiadal s podstatnými námietkami, obsiahnutými v sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu prvostupňového súdu. Z uvedeného dôvodu považuje rozhodnutie krajského súdu za svojvoľné a arbitrárne.

V záverečnej časti dovolacej argumentácie uviedol, že v prejednávanej veci došlo k uloženiu ochranného opatrenia v podobe ochranného psychiatrického liečenia v ústavnej forme napriek skutočnosti, že na to neboli splnené zákonné podmienky, tak formálne, ako aj materiálne. Zároveň zdôraznil, že v konaní na prvostupňovom súde nebol vykonaný žiadny dôkaz, z ktorého by vyplývalo, že u Q. E. sú splnené podmienky pre uloženie ochranného psychiatrického liečenia v ústavnej forme.

Poukázal na znalecký posudok MUDr. Fabišikovej z 18. marca 2020, z obsahu ktorého vyplýva, že po skončení jednotlivých periodickej schizoafektívnej epizódy v prevahe manického typu dôjde vplyvom psychofarmakologickej liečby prakticky k uzdraveniu, pričom pobyt obvineného na slobode môže byť pre spoločnosť nebezpečný pri popieraní potreby psychiatrickej liečby.

V predmetnej súvislosti uviedol, že od 19. marca 2020 je liečený ústavnou formou v Psychiatrickej liečebni v Plešivci, teda ku dňu oznámenia uznesenia okresného súdu bol dobrovoľne liečený ústavnou formou takmer tri mesiace a ku dňu vydania uznesenia krajského súdu viac ako štyri a pol mesiaca. Napriek tomu, že odo dňa konania sa verejného zasadnutia na okresnom súde chcel absolvovať psychiatrické liečenie ambulantnou formou, je pri zohľadnení odkladného účinku sťažnosti podľa § 299 ods. 3 Tr. por. zrejme, že sa aj po oznámení uznesenia okresného súdu až do doručenia uznesenia krajského súdu podroboval psychiatrickému liečeniu v ústavnej forme dobrovoľne.

Z uvedeného je podľa názoru dovolateľa zrejme, že nepopieral potrebu svojej liečby, dokonca sa dobrovoľne podrobil psychiatrickej liečbe v ústavnej forme, pričom vo svojej výpovedi na verejnom zasadnutí uviedol, že chce pokračovať v liečbe ambulantnou formou, čo v spojení s vyššie prezentovanými závermi vyplývajúcimi zo znaleckého posudku MUDr. Fabišikovej (konkrétne, že jeho pobyt na slobode môže byť pre spoločnosť nebezpečný pri popieraní potreby psychiatrickej liečby) vylučuje uloženie ochranného psychiatrického liečenia v ústavnej forme.

S poukazom na vyššie uvedené navrhoval, aby Najvyšší súd postupom podľa § 386 Tr. por. vyslovil, že boli v neprospech Q. E. porušené čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, § 2 ods. 9, § 2 ods. 14, § 2 ods. 19 Tr. por., § 295 ods. 2 Tr. por. v spojení s § 268 ods. 2 Tr. por., § 295 ods. 3 Tr. por., § 297 Tr. por., § 73 ods. 1 Tr. zák. v spojení s § 74 ods. 1 Tr. zák. a súčasne aby zrušil uznesenie krajského súdu a chybné konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, rovnako ako aj uznesenie prvostupňového súdu a ďalšie rozhodnutia obsahovo na takéto rozhodnutie nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a aby postupom podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal prvostupňovému súde vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť a zároveň podľa § 388 ods. 2 Tr. por. prvostupňovému súde nariadil, aby vec rozhodol iný sudca.

Podaním z 1. februára 2021 obhajca Q. E. na žiadosť okresného súdu doplnil dovolanie z 23. decembra 2020 o splnomocnenie z 26. novembra 2020, udelené mu Q. E. na účely podania dovolania.

Po postupe v zmysle ustanovenia § 376 Tr. por. sa k dovolaniu Q. E. vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Košice II (ďalej len „prokurátor“) podaním z 11. februára 2021 (č. I. 75 - 76 spisu), v ktorom vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. uviedol, že Q. E. bol pred vytýčením verejného zasadnutia o rozhodovaní o návrhu na uloženie ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou opatrením okresného súdu z 8. júna 2020 v zmysle § 40 ods. 1 Tr. por. z dôvodov podľa § 37 ods. 2, ods. 3 Tr. por. ustanovený obhajca Mgr. Peter Amrich. Q. E. mal možnosť

prostredníctvom svojho obhajcu realizovať všetky svoje procesné práva, ktoré mu priznáva Trestný poriadok, pričom za prítomnosti obhajcu bol vykonaný aj jeho výsluch na verejnom zasadnutí 11. júna 2020 pri rozhodovaní o uložení ochranného opatrenia.

V súvislosti s námietkou týkajúcou sa zamietnutia návrhu na vykonanie dôkazu v podobe výsluchu znalkyne MUDr. Fabišíkovej, prokurátor uviedol, že skutočnosť, že okresný súd nevykonával navrhovaný dôkaz nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu, nakoľko Trestný poriadok takéto odmietnutie vykonania dôkazu za zákonom splnených podmienok umožňuje. Prvostupňový súd podľa názoru prokurátora rozhodol na základe dostatočne zisteného skutkového stavu veci, keď vypočul Q. E. a oboznámil procesné strany so závermi znaleckého posudku znalkyne MUDr. Fabišíkovej. Z uvedených dôvodov má prokurátor za to, že nebol naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Prokurátor ďalej poukázal na závery vyplývajúce z vyššie špecifikovaného znaleckého posudku, z ktorých vyplýva, že v danom prípade boli bezpochyby splnené podmienky pre uloženie ochranného opatrenia, a preto nebol naplnený ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. j) Tr. por.

Vo vzťahu k namietanému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. prokurátor uviedol, že má za to, že rozhodnutie prvostupňového súdu bolo vydané na základe dôkazov, ktoré boli vykonané v súlade so zákonom. Zdôraznil, že so závermi znaleckého posudku MUDr. Fabišíkovej boli Q. E. aj jeho obhajca oboznámení aj v prípravnom konaní pred zastavením trestného stíhania pri záverečnom preštudovaní vyšetrovacieho spisu.

Prokurátor zároveň spochybnil pravdivosť tvrdenia, že Q. E. sa od 19. marca 2020 dobrovoľne podroboval liečbe ústavnou formou v Psychiatrickej liečebni v Plešivci. Poukázal na skutočnosť, že menovaný bol do spomínaného psychiatrického zariadenia umiestnený na základe príkazu prokurátora Okresnej prokuratúry Košice II z 19. marca 2020, sp. zn. 2Pv 608/19/8803, ktorým bol podľa § 79 ods. 1, ods. 4 Tr. por. ihneď prepustený z väzby na slobodu s tým, že zároveň boli prijaté opatrenia smerujúce k okamžitému zabezpečeniu jeho prevozu do spádového psychiatrického zdravotného ústavu za účelom jeho dočasného umiestnenia až do rozhodnutia súdu.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd z dôvodov uvedených v § 382 písm. c) Tr. por. predmetné dovolanie odmietol.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) postupom podľa § 378 Tr. por. predbežne preskúmal dovolanie i predložený spisový materiál a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) v spojení s písm. g) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.) a tiež v lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.). Najvyšší súd zároveň dospel k záveru o opodstatnenosti dovolacej námietky uplatnenej Q. E., a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Úvodom rozhodnutia o dovolaní je nutné vo všeobecnosti zdôrazniť, že dovolanie predstavuje mimoriadny opravný prostriedok, keď nielen z označenia tohto opravného prostriedku, ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších. Tie sú ako dovolacie dôvody výslovne uvedené v § 371 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi ustanovenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Pokiaľ ide o otázku viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle §

385 ods. 1 Tr. por., k tomu je dôležité poznamenať - tak ako to napokon Najvyšší súd už stabilne zdôrazňuje v rámci svojej rozhodovacej činnosti - že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Teda zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por. (viď k tomu bližšie R 120/2012).

A napokon ešte pred vysporiadaním sa s konkrétnymi uplatnenými námietkami dovolateľa sa žiada úvodom vo všeobecnosti tiež uviesť, že dovolací súd je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, resp. skutkovými závermi, ktoré vo veci urobili súd prvého a druhého stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Tr. por. Dovolací súd skutok ustálený súdmi nižšieho stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať (to neplatí len pre posúdenie dôvodnosti dovolania ministra spravodlivosti podaného podľa § 371 ods. 3 Tr. por.).

Pokiaľ ide o samotnú dovoláciu argumentáciu, nosný pilier námietok, ktoré boli podradené pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. tvorili námietky týkajúce sa nevykonania výsluchu znalkyne MUDr. Fabišikovej.

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. považuje Najvyšší súd za nevyhnutné zdôrazniť, čo v rámci svojej rozhodovacej činnosti notoricky opakuje, a to, že pre naplnenie tohto dovolacieho dôvodu je nevyhnutné, ako aj napokon zo samotnej dikcie Trestného poriadku vyplýva, aby zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné. Inými slovami povedané, nie každé porušenie práva obvineného na obhajobu, resp. porušenie práva obvineného na obhajobu s akoukoľvek intenzitou, zakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Takéto porušenie musí teda kardinálnym, kľúčovým spôsobom zasiahnuť do možnosti obvineného uplatniť svoje základné právo brániť sa proti tvrdeniam obžaloby. Pri samotnom posudzovaní, či v konkrétnom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, je potrebné vychádzať zo všetkých okolností a špecifik konkrétného prípadu a tieto individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach vyhodnotiť. Právo na obhajobu treba chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva.

Zásadné porušenie práva na obhajobu, podmieňujúce naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., však nemožno odvíjať od iného hodnotenia dôkazov obvineným v porovnaní s tým, ako to vo veci vykonali príslušné súdy, ktorých skutkové zistenia a závery sú pre dovolací súd závažné (nepreskúmateľné). Porušenie práva na obhajobu nemôže byť odôvodnené tým, že súdy, vychádzajúc zo zásady voľného hodnotenia dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por., vyhodnotili dôkazy odlišným spôsobom, ako je predstava obvineného.

Vo všeobecnej rovine právna úprava dovolania výslovne vylučuje možnosť uplatňovania námietok voči skutkovým zisteniam súdov, čo znamená, že v dovolacom konaní nie je možné preskúmať a hodnotiť správnosť či úplnosť zisteného skutkového stavu, preverovať dostatočnosť vykonaného dokazovania, ako ani posudzovať správnosť, resp. celkovo spôsob hodnotenia jednotlivých dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili (a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu). Skutkový stav je v prípade rozhodovania o dovolaní hodnotený iba z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené, t. j. či boli právne kvalifikované v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva. Revízia skutkových zistení a záverov urobených súdmi nižšieho stupňa už v dovolacom konaní neprichádza do úvahy (uvedené neplatí len pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Tr. por.).

Najvyšší súd konajúci z pozície dovolacieho súdu k uvedenému dodáva, že námietka spočívajúca v nevyhovení návrhu na doplnenie dokazovania by potencionálne mohla znamenať naplnenie príslušného

dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. (právo navrhnúť dôkazy slúžiace na podporu obhajoby je nepochybnou súčasťou práva na obhajobu), avšak iba za predpokladu, že by sa s predloženým návrhom konajúci súd nevysporiadal (o ňom nerozhodol) zákonným spôsobom.

Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. však nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinností podľa § 2 ods. 10 Tr. por., resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Tr. por. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú, a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania (vedeného z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Tr. por.) je posudzovanie právnych otázok, a nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011).

Pokiaľ ide o posudzovanú vec, z obsahu predloženého spisového materiálu vyplýva, že obhajca Q. E. Q. vykonanie výsluchu znalkyne MUDr. Fabišikovej na verejnom zasadnutí opakovane navrhoval, a to jednak podaním z 10. júna 2020, doručeným prvostupňovému súdu dňa 10. júna 2020, ako aj následne na verejnom zasadnutí konanom 11. júna 2020.

Napriek skutočnosti, že okresný súd na návrh obhajcu Q. E. na vykonanie dokazovania výsluchom znalkyne MUDr. Fabišikovej, resp. návrh na zistenie aktuálneho zdravotného stavu Q. E. v čase rozhodovania okresného súdu, na verejnom zasadnutí konanom 10. júna 2020 žiadnym spôsobom nereflektoval a tento formálne podľa § 295 ods. 2 Tr. por. v spojení s § 272 ods. 3 Tr. por. neodmietol, Najvyšší súd zdôrazňuje, že z hľadiska zachovania práv obhajoby je podstatné, či sa okresný súd s predmetným návrhom vysporiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia.

Najvyšší súd zároveň jedným dychom dodáva, že z obsahu odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového súdu v danej veci vyplýva, že dovolateľovi bola daná odpoveď, z akého dôvodu nebolo jeho návrhom na vykonanie dôkazov vyhovieť (okresný súd v tejto súvislosti argumentoval, že návrh obhajcu o opätovné vypočúvanie znalkyne MUDr. Fabišikovej nebolo možné akceptovať, keďže menovaná znalkyňa nemala možnosť sledovať vývoj zdravotného stavu Q. E. po vypracovaní znaleckého posudku a návrh na ďalšie znalecké vyšetrovanie duševného stavu Q. E. považoval za obštrukčný, ktorého akceptovanie by bolo v rozpore s predpokladaným účelom ochranného opatrenia), čím došlo k materiálnemu naplneniu práva dovolateľa na obhajobu. Čo sa týka krajského súdu, tento považoval - ako je to zrejmé z odôvodnenia jeho rozhodnutia - rozsah vo veci vykonaného dokazovania za dostatočný, keď sa stotožnil tiež aj s vysporiadaním sa s návrhmi na dokazovanie.

Opierajúc sa o vyššie Najvyšší súd konštatuje, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. nie je možné v danom prípade vzhľadom na vecný obsah predloženej námietky ohľadom nevyhovenia návrhu na vykonanie dôkazu považovať za opodstatnený.

Vo vzťahu k námietke smerujúcej proti postupu okresného súdu, ktorý na verejnom zasadnutí konanom 11. júna 2020 v rozpore s § 295 ods. 3 Tr. por. neudelil stranám slovo na konečné návrhy a bez ďalšieho vyhlásil uznesenie, Najvyšší súd uvádza, že z obsahu zápisnice o verejnom zasadnutí skutočne vyplýva, že samosudca prvostupňového súdu explicitne neudelil stranám slovo na konečné návrhy. V predmetnom kontexte je však zároveň potrebné poukázať na skutočnosť, že napriek tomu, že právo konečného návrhu nebolo umožnené, dovolateľ, ako aj jeho obhajca sa v rámci ich prednesu vyjadrili k návrhu na uloženie ochranného opatrenia, pričom dovolateľ v danej veci hovoril ako posledný. Významnou z hľadiska posúdenia predmetnej veci je taktiež skutočnosť, že v závere verejného zasadnutia bolo procesným stranám umožnené, aby uviedli svoje pripomienky, ktorú možnosť však žiadna z procesných strán nevyužila.

Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd konštatuje, že napriek skutočnosti, že z formálneho hľadiska právo

predniesť konečný návrh podľa § 295 ods. 3 Tr. por. porušené bolo, nemožno v danom prípade hovoriť o zásadnom porušení práv na obhajobu, keďže Q. E. možnosť uplatniť svoje obhajobné práva odňaté neboli.

Obhajca Q. E. v podanom dovolaní ďalej namietal porušenie práva na obhajobu z dôvodu nedodržania 5-dňovej lehoty na prípravu na verejné zasadnutie konané 11. júna 2020, vo vzťahu, ku ktorej nedal súhlas s jej skrátením. Upovedomenie o verejnom zasadnutí prevzal 9. júna 2020.

Podľa § 292 ods. 4 Tr. por. deň, čas a miesto verejného zasadnutia určí predseda senátu tak, aby osobe, ktorá na verejné zasadnutie dala svojím návrhom podnet, osobe, ktorá môže byť rozhodnutím priamo dotknutá, obhajcovi a prokurátorovi zostala od doručenia predvolania na verejné zasadnutie alebo od upovedomenia lehota aspoň päť pracovných dní na prípravu; to neplatí pri sťažnosti proti uzneseniu o nevezatí obvineného do väzby. Skrátiť lehotu možno len so súhlasom toho, v záujme koho je lehota ustanovená. U ostatných osôb, ktoré sa na verejné zasadnutie predvolávajú alebo o ňom upovedomujú, treba zachovať spravidla trojdňovú lehotu.

K vyššie špecifikovanej námietke týkajúcej sa nedodržania päťdňovej lehoty vyplývajúcej z § 292 ods. 4 Tr. por. na prípravu na verejné zasadnutie, Najvyšší súd v zhode s názorom krajského súdu uvádza, že zo zápisnice z verejného zasadnutia (č. 1. 27 súdneho spisu) vyplýva, že Q. E., jeho obhajca, rovnako ako aj prokurátor súhlasili so skrátením tejto lehoty a vykonaním verejného zasadnutia. Pokiaľ ide o dovolateľom namietaný údajný nesúhlas so skrátením lehoty na prípravu na verejné zasadnutie, Najvyšší súd poukazuje na skutočnosť, že obhajca Q. E. túto skutočnosť nenamietal v priebehu konania celého verejného zasadnutia, a to ani v závere, kedy bolo procesným stranám umožnené uplatniť prípadné pripomienky.

Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že zápisnica o verejnom zasadnutí zo dňa 11. júna 2020 bola vyhotovená diktovaním samosudcom podľa § 58 ods. 3 Tr. por. (zvukový záznam bol zhotovený v súlade s požiadavkou podľa § 61a Tr. por. v rozsahu, v ktorom sa na verejnom zasadnutí vykonávalo dokazovanie), pričom predmetná zápisnica obsahuje všetky zákonné náležitosti.

V súvislosti s tvrdeným nesúlalom medzi obsahom zápisnice z verejného zasadnutia a zvukovým záznamom o verejnom zasadnutí, z obsahu ktorého je podľa tvrdení dovolateľa zrejmé, že na verejnom zasadnutí nevyjadril súhlas so skrátením predmetnej lehoty a konaním verejného zasadnutia bez jej dodržania, Najvyšší súd uvádza, že námietky týkajúce sa nedostatkov zápisnice, medzi ktoré patrí aj nedostatok jej obsahu (namietané nesprávne zaznamenanie súhlasu so skrátením lehoty podľa § 292 ods. 4 Tr. por.) je možné uplatniť v rámci osobitného procesného inštitútu opravy a doplnenia záznamu alebo zápisnice podľa § 60 Tr. por., ktorý v prejednávacom prípade využitý nebol.

Najvyššiemu súdu nedá v predmetnom kontexte nepodotknúť, že v priebehu konania mal Q. E. zabezpečenú obhajobu obhajcom ako osobou znalou práva, ktorý sa zúčastnil na verejnom zasadnutí (v danom prípade išlo o prípad povinnej obhajoby z dôvodu podľa § 37 ods. 2 Tr. por.). Napriek uvedenej skutočnosti vytýkané nedostatky v relevantnom čase (zohľadňujúc intenzitu prípadného porušenia práv dovolateľa) namietané neboli, hoci zápisnica tvorila obsah spisového materiálu a obhajca k nej mal prístup.

Najvyšší súd zároveň vo vzťahu k námietke ohľadom existencie údajného rozporu obsahu zápisnice z verejného zasadnutia so zhotoveným zvukovým záznamom uvádza, že nie je úlohou Najvyššieho súdu, aby v dovolacom konaní počúval zvukový záznam zhotovený z hlavného pojednávania, resp. verejného zasadnutia a tento komparoval so znením zápisnice vyhotovenej diktovaním podľa § 58 ods. 3 Tr. por.

S poukazom na vyššie uvedené je potom potrebné uzavrieť, že dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. nezodpovedá ani jeden argument prezentovaný v podanom dovolaní, a preto Najvyšší súd nemôže konštatovať naplnenie tohto dovolacieho dôvodu.

V rámci ďalšieho okruhu dovolacej argumentácie dovolateľ namietal zákonnosť spôsobu realizácie vybraných dôkazov, konkrétne znaleckého posudku vypracovaného znalkyňou z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria MUDr. Kornéliou Fabišíkovou, ktorý nebol podľa názoru dovolateľa vykonaný podľa § 269 Tr. por., kedy bolo na verejnom zasadnutí konanom dňa 11. júna 2020 sudcom okresného súdu iba formálne konštatované, že bol oboznámený obsah spisu, návrh prokurátora, znalecký posudok z č. l. 92 - 120 vyšetrovacieho spisu, pričom však znalecký posudok nebol na verejnom zasadnutí prečítaný.

Na tomto mieste sa vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., pod ktorý je vyššie špecifikovaná námietka potenciálne subsumovateľná, žiada úvodom uviesť, že pre jeho naplnenie sa vyžaduje, aby zistené porušenie zákona svojou povahou a závažnosťou zodpovedalo porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), z čoho potom logicky vyplýva, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom len vtedy, ak mal (má) negatívny materiálny dopad na práva obvineného. K porušeniu práva na spravodlivý proces by pritom mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého vykonanie sa spochybňuje (pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu z 24. júla 2019, sp. zn. 3 Tdo 29/2019, prijaté na posledne uskutočnenom trestnoprávnom kolégiu, konanom dňa 17. júna 2020, za účelom publikovania v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky).

Zo zápisnice z verejného zasadnutia konaného 11. júna 2020 vyplýva, že samosudca okresného súdu oboznámil znalecký posudok MUDr. Fabišíkovej, vypracovaný v prípravnom konaní na základe príkazu okresného súdu z 21. februára 2020, sp. zn. 2Tp/2/2020 ako listinný dôkaz podľa § 269 Tr. por., pričom dovolateľ namietal, že tento nebol správne vykonaný, keďže nedošlo k jeho prečítaniu.

Uplatnená námietka smerujúca k nezákonnosti spôsobu vykonania dôkazu v podobe znaleckého posudku vypracovaného znalkyňou MUDr. Fabišíkovou, ktorá vyšetrila duševný stav Q. E. v prípravnom konaní pred zastavením trestného stíhania a vypracovala znalecký posudok k duševnému stavu menovaného, na základe záverov ktorého došlo uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry Košice II z 31. marca 2020, sp. zn. 2 Pv 608/2019 podľa § 215 ods. 1 písm. e) Tr. por. k zastaveniu trestného stíhania vedeného proti obvinenému Q. E. z dôvodu, že obvinený nebol v čase spáchania trestného činu pre nepričetnosť trestne zodpovedný a následne k podaniu návrhu na uloženie ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou zo strany prokurátora, má dva rozmery.

Prvý rozmer danej námietky predstavuje skutočnosť, že dotknutý znalecký posudok nebol na verejnom zasadnutí konanom 11. júna 2020 prečítaný ako listinný dôkaz v súlade s ustanovením podľa § 269 Tr. por.

Druhý, z pohľadu Najvyššieho súdu rozhodujúci rozmer z hľadiska nezákonnosti spôsobu vykonania dotknutého dôkazu možno vidieť v tom, že vzhľadom na skutočnosť, že znalecký posudok bol vypracovaný v trestnom konaní, ktoré bolo následne podľa § 215 ods. 1 písm. e)

Podľa § 268 ods. 2 Tr. por. pri výsluchu znalca na hlavnom pojednávaní sa použijú ustanovenia § 258 ods. 2 a <. a § 259 primerane. Namiesto výsluchu znalca možno čítať zápisnicu o jeho výpovedi alebo jeho písomný znalecký posudok, ak znalec bol pred podaním znaleckého posudku poučený podľa § 144, nie sú pochybnosti o správnosti a úplnosti znaleckého posudku a prokurátor i obžalovaný s tým súhlasia, alebo ak sa znalec naň odvolá.

Podľa § 295 ods. 2 Tr. por. ak sa na verejnom zasadnutí vykonávajú dôkazy, použijú sa primerane ustanovenia o dokazovaní na hlavnom pojednávaní. Obmedzenia vo vykonaní dôkazu čítaním zápisnice o výpovedi svedka alebo znalca alebo prehraním obrazového a zvukového záznamu z výsluchu svedka, ktorý bol vykonaný prostredníctvom videokonferenčného zariadenia, platia iba pre verejné zasadnutie konané o odvolaní.

Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že znalecký posudok možno čítať len pri splnení podmienok

vymedzených v § 268 ods. 2 Tr. por. veta druhá, inak nie je taký dôkaz vykonaný v súlade so zákonom. Preto, ak bol znalecký posudok MUDr. Fabišikovej na verejnom zasadnutí okresného súdu výlučne oboznámený ako listinný dôkaz, išlo o dôkaz, ktorý nemohol tvoriť podklad pre rozhodnutie súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že predmetný znalecký posudok predstavoval kľúčový dôkaz z hľadiska posúdenia podmienok pre uloženie ochranného opatrenia, na ktorom okresný súd založil svoje rozhodnutie o potrebe uloženia ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou, Najvyšší súd konštatuje, že nezákonným spôsobom jeho vykonania došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por.

V závere dovolania dovolateľ namietal, že v prejednávanej veci neboli splnené podmienky pre uloženie ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou, čím malo dôjsť k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. j) Tr. por.

Podľa § 73 ods. 1 Tr. zák. súd uloží ochranné liečenie v prípadoch uvedených v § 39 ods. 2 písm. c) a § 40 ods. 1 písm. c) alebo ak páchatel činu inak trestného nie je pre nepričetnosť trestne zodpovedný a jeho pobyt na slobode je nebezpečný.

V zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 73 ods. 1 Tr. zák. súd obligatórne uloží ochranné liečenie okrem iného aj v prípade, ak páchatel činu inak trestného nie je pre nepričetnosť trestne zodpovedný a jeho pobyt na slobode je nebezpečný.

Podľa ustálenej judikatúry nebezpečenstvo pobytu páchatel'a činu inak trestného na slobode nemožno vždy vyvodzovať iba z konania, ktoré v danom prípade inak vykazuje znaky trestného činu. Pre záver o pravdepodobnosti možného opakovania konania inak trestného sa musí zisťovať aj stupeň duševnej poruchy páchatel'a, prípadne jeho doterajšie recidivistické prejavy, ktoré môžu vytvárať stav nebezpečenstva pre spoločnosť pri ponechaní takéhoto páchatel'a na slobode.

Samotné odporúčanie znalca či je alebo nie je vhodné páchatel'ovi činu inak trestného uložiť ochranné liečenie, nie je dostatočným podkladom na rozhodnutie súdu o tejto otázke. Také rozhodnutie môže súd vydať až na základe zhodnotenia všetkých dôkazov prichádzajúcich do úvahy.

Najvyšší súd v tejto súvislosti uvádza, že z odôvodnenia uznesenia okresného, obdobne ako aj krajského súdu vyplýva, že tieto pri vyhodnocovaní splnenia podmienok pre uloženie ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou vychádzali predovšetkým z obsahu znaleckého posudku vypracovaného MUDr. Fabišikovou, vo vzťahu, ku ktorému Najvyšší súd dospel k záveru o nezákonnosti spôsobu jeho vykonania.

Najvyšší súd zároveň konštatuje, že okresný súd sa dostatočným spôsobom nevysporiadal s posúdením otázky nebezpečenstva spojeného s pobytom Q. E. na slobode v čase jeho rozhodovania o uložení ochranného opatrenia, pričom uvedený nedostatok nebol následne napravený ani v konaní na krajskom súde.

V predmetnom kontexte považuje Najvyšší súd za potrebné zdôrazniť, že zákonná podmienka pre uloženie ochranného liečenia podľa § 73 ods. 1 Tr. zák. spočívajúca v existencii nebezpečenstva spojeného s pobytom páchatel'a činu inak trestného na slobode, musí byť splnená v čase rozhodovania súdu o ochrannom liečení. Nestačí, aby bola splnená v čase zastavenia trestného stíhania z dôvodu uvedeného v § 172 ods. 1 písm. e) Tr. por. (R 23/1979).

Na podklade týchto úvah dospel Najvyšší súd k záveru, že v danom prípade bol naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) a j) Tr. por., a preto vyslovil porušenie zákona v neprospech Q. E. a napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s uznesením prvostupňového súdu zrušil. V ďalšom konaní bude povinnosťou okresného súdu vec opätovne prejednať a rozhodnúť, pričom venuje náležitú pozornosť preukázaniu splnenia podmienok pre uloženie ochranného liečenia, zohľadniac aktuálny zdravotný stav Q. E., predovšetkým v súvislosti s vyhodnotením rizika, resp. nebezpečenstva plynúceho

z jeho pobytu na slobode.

Tento rozsudok bolo prijatý v pomere 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.